

POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Téma: Žánrové paralely v dramatickej tvorbe Eugena O'Neilla

Autor: Mgr. Jana Javorčíková, PhD

Oponent: doc. Daniela Petříková, PhD

Náročnosť spracovania riešenej problematiky práce

Autorka habilitačnej práce si kladie náročné ciele: Zmapovať – na základe jej niekoľkoročného výskumu v oblasti teórie literárnych žánrov – obsahlu dramatickú tvorbu významného moderného amerického dramatika Eugena O'Neilla. Takáto komplexná analýza je v slovenskej literárnej vede nová a nezastupiteľná. Autorkin projekt je mimoriadne zaujímavý a aktuálny aj v optike postmodernej kritiky, ktorá hranice žánrov uvoľňuje, roztvára a tak napríklad súčasná poviedka má znaky eseje, absurdná dráma obsahuje prvky aj tragédie aj komédie, diskurz v historickom románe môže byť súčasný a podobne. Ambíciou autorky je komparácia prvkov klasickej a súčasnej drámy aj z hľadiska extraliterárnych súvislostí a recepcie diela.

Predložená habilitačná práca má šesť hlavných častí. Úvodná kapitola predstavuje dramatika O'Neilla, druhá časť je teoretická, venuje sa komparatívnej genológii, nasledujú kapitoly 3-5, ktoré prezentujú skoré, stredné a neskoré obdobie autorovej tvorby. Posledná kapitola sa venuje prvkom humoru a komiky v O'Neillovej tvorbe.

Zaujala nás podkapitola 5.2, ktorá pojednáva o vrchole O'Neillovej tvorby – hre Cesta dlhého dňa do noci. Autorka predstavuje túto autobiografickú hru ako melodramu, drámu a tragédiu. Táto hra úprimne odhaľuje problém rozpadu autorovej rodiny, tragédiu závislosti na drogách a alkohole, choroby a úmrtia jeho najbližších rodinných príslušníkov. Hra je experiment – namiesto jedného protagonistu máme štyroch protagonistov – všetky postavy hry sú „hlavné“, majú rovnako silný hlas. Okrem tejto polyfónie nás prekvapí aj jej kultúrny kód – nie je to americké kultúrne zázemie, v ktorom sa dej hry odohráva, lež poukazuje skôr na zakorenenosť postáv, a najmä otca Jamesa Tyrona, v írskom katolicizme, ktorý postavy našich štyroch bohémov formuje, ale aj máta.

Zaujímavá je aj bohatá intertextuálna dimenzia záverečných častí drámy /myslím na citácie básní iných autorov: je to Shakespeare, Baudelaire, Dowson, Kipling, Wilde, Rossetti,.. / Chcem sa spýtať autorky, či má vedomosť o tom, či sa spomínané citácie objavili v plnej podobe aj v slovenskom preklade, resp. v slovenských inscenáciách /1968, 1990, 2000/ - či nespomalili rytmus predstavenia a aká bola ich recepcia.

Ďalšie otázky: Mám problém s pochopením dvoch nasledujúcich viet:

1. S. 14: *..Iní autori upozorňujú na O'Neillovu možnú inšpiráciu jungovským pojmom „persona“, t.j. skutočná , kontrolujúca osobnosť jedinca.*

Chýba mi tam slovo „maska“ – maska skutočnej osobnosti. Poprosím dovysvetliť.

2. S. 15: *...O'Neill využíva postmodernú metódu pastišu a postave Edmunda vkladá do replík parafrázy alebo citáty z diela F. Nietzscheho tak vravel Zarathustra....*

Medzitextové vzťahy najlepšie spracoval Gerard Genette vo svojej monografii Palimpsests. Jeho systém transtextuálnych vzťahov má 5 podskupín. Citáty a alúzie by som skôr zaradila do prvej podskupiny transtextuálnych vzťahov - do podskupiny Intertextualita. Paródiu a pastiš G.Genette radí do podskupiny 4 - do podskupiny hypertextuálnych väzieb.

Posledná pripomienka: Chýbajú mi jednoznačné taxonomické kontúry O'Neillovej dramatickej tvorby. Znak ako polyfónia, enigma - odklad výkladu tajomstva - , zasadenie deja do jediného dňa, vnútorný konflikt a iné znaky podporujú jeho príslušnosť do širokospektrálneho hnutia modernistov.

Posledná otázka: Pokladáte termín „činohra“ za synonymum termínu, ktorý sa hojne vyskytuje vo vašej práci, termínu „dráma ako žáner“ ?

2. Posúdenie úrovne spracovania práce

Kandidátka dr. Jana Javorčíková funkčne využíva domácu a zahraničnú literatúru. Pomáha jej odhaliť nové aspekty spracúvanej problematiky. Jej práca zároveň aj vytvára a ponúka nové objekty skúmania a svedčí o metodologickej vyspelosti kandidátky. Dr.Jana Javorčíková svoje myšlienky vyjadruje jasne a stručne a jej práca vykazuje logickú koherenciu.

3. Prínos a úroveň výsledkov práce

Predložená habilitačná práca je prínosom, je komplexná, je orientovaná na inonárodnú literatúru, roztvára akademický diskurz v téme, ktorá sa u nás zatiaľ málo pertraktovala. Vnáša do problematiky nový pohľad, iniciuje nový akademický diskurz.

4. Posúdenie formálnej stránky práce /jazyk, štýl, štruktúra/

Formálna stránka habilitačnej práce dr. Jany Javorčíkovej vyhovuje. Štýl je esejistický, je jasný a zároveň diskurzívny. Je poznačený anglosaskou teoretickou literatúrou. Neobsahuje ťažkopádne formulácie, problém sa pokúša vyjasniť, nie zahmlieť. Autorka postupuje od abstraktných teoretických úvah ku konkrétnym analýzám a tento postup je dobre zvolený.

5. Explicitne vyjadrený návrh na udelenie /resp. neudelenie/ vedecko-pedagogického titulu docent

Predložená habilitačná práca dr. Jany Javorčíkovej *Žánrové paralely v dramatickej tvorbe Eugena O 'Neilla* znamená prínos k poznaniu rozpracovanej problematika. Navrhujem autorke udeliť titul „docent“.

V Nitre dňa 7.2.2015

doc. Daniela Petříková, PhD